Жоспарлау қызметінің құрлымы

Дайындаған: Қайратова А

Жоспарлау ұғымы негізгі мәні

- Кең
- Тар

Кең мәнде

ТАР МӘНДЕ

Бірқатар мақсат қоюды, болжауды,атқаруды ұйымдастыруды, т.б. басқарады. Жоспарлау барлық қызметтерді, бүкіл басқаруға тұтастай ұйымдастырудың қажетті дәрежесін бере отырып, бірлесе ұйымдастырылады.

Стратегиялық жоспарлаудың, яғни басқару іс-әрекетін ұйымдастыруға перспеквалы қазіргі тұрғыдан жоспарлаудың, яғни басқару іс-әрекетін ұйымдастыруға перспективалы қазіргі тұрғыдан жоспарлаудың кең тұжырымы жатқызылған.

- Бұл болжау мен атқаруды ұйымдастыру кезеңдерінің арасындағы басқару циклінің кезеңі. Осы тұжырымдар бірін – бірі толықтырып отырады. Жоспарлаудың мәні мен оның ұйым және бөлімшелері мүшелерінің жеке күш-ж ігерін, қойылған мақсаттарға жету үшін келістіріп көмектеседі.

Мазмұн

Уақыт бойынша жоспарлау

Келісімнің негізгі аспектісі

Атқарушылардың нақты нені, қашан және қадай тізбекте орындайтынын анықтау ұйымының іс-әрекетіне тұтастық жіне үйлестірілген сипат береді. Жоспарлау қызметі негізгіүш компоненттен тұрады:

Жетекшінің жоспарлау жөніндегі жеке іс-әрекеті

Мамандандырылған бөлімшелердің жоспарлау жөніндегі іс-әрекеті

Жетекшінің жоспарлы бөлімшелерімен өзара іс-әрекеті және олардың іс-әрекетін ұйымдастыру

Жоспарлау процесінің құрлымы

Ұйым миссиясын анықтау

Ұйымның миссияны нақтылаутын мақсаттарын тұжырымдау

Сыртқы ортаны талдау

Ұйымішілік диагностика (басқаруда ұйымның ішкі күшті және әлсіз жақтарын зерттеу);

Стратегиялық баламаларды қарастыру

Стратегияны таңдау

Стратегияны жүзеге асыру

Стратегияны жүзеге асыру тиімділігін бақылау және бағалау

Миссияны анықтағаннан және оның мақсаттарын тұжырымдағаннан кейін сыртқы ұйымдық ортаны талдау мен бағалау кезеңі жүзеге асырылады. Мұнда үш мәселе шешіледі:

1

- Жаңа стратегия жасау қажеттілігін туғызған сыртқы ортаның ерекшеліктері анықталады

2

- Стратегияның жүзеге асуына қауіп туғызатын теріс сыртқы факторлар анықталады

3

- Тұжырымдалатын стратегияны жүзеге асыруға ықпал ететін оң сыртқа факторлар анықталады

ТІКЕЛЕЙ ІС-ӘРЕКЕТ

СЫРТҚЫ ОРТА САЛАЛАРЫ

ЖАНАМА ІС-ӘРЕКЕТ

- Сыртқы орта тікелей және жанама іс-әрекет салаларына бөлінеді. Олардың құрамына кіретін факторлар жоспарлаудың шешуші айнымалысы деп аталады. Оларға осы кезеңде аса көп зейін аударылады. Стратегиялық жоспарлау процесінде біріншілік «жанама» әсер ету ортасының аса ауқымды факторларына тиесілі, олар:
  - экономикалық,
  - халықаралық,
  - бәселеестік,
  - әлеуметтік.
- Басқарудың зерттеу кезеңі ұйымның ішкі резервтері мен ерекшеліктерін анықтауға бағытталған. Ол бес басты сала, яғни маркетингтік, қаржылық, технологиялық зерттеулер, адами ресурстарды бағалау және ұйым мәдеинетінің күйі бойынша дигностиканы талап етеді. Диагностика кезеңінің келесі – стратегиялық баламаларды қарастыру кезеңіне өту буыны – бұл жоспалық болжаулар жүйесін тұжырымдау болып табылады.

Стратегиялық баламалардың келесідей төрт негізгі типі
ӨСУ
ДАМУДЫҢ ҚҰРАМАСЫ
ҚЫСҚАРУ
шектеулі өсу

ЖОСПАРЛАУДЫҢ ТИПАЛОГИЯСЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ ПРИНЦИПТЕРІ

- Іс- әрекет стратегиясы түрлі көрсеткіштер бойынша жіктеледі. Басты жүктеме екі маңызды: *процессуалдық* және *иерархиялық көрсеткіштердің* сабақтасуына негізделген. Біріншісі жоспардың қандайда бір типінің жоспарлаудың аталған типтерінің олардың мәнділігі бойынша қатынасын ашып көрсетеді. Жоспарлаудың нәтижесі осы көрсеткіштердің туындысы болып табылады. Бұл жіктеме саясат, тактика, әдістер, працидуралар, іс-әрекет бағыты, ережелер мен бағдарлама сияқты ұғымдардан тұрады. Ұйым миссиысы, оның мақсаттар мен міндеттері ұғымымен бірге олар жоспарладың бүкіл процесінің «қанқасын» түзіп, бір мезгілде оның иерархиясының негізгі деңгейлері болып табылады.

Басқару теориясында бірқатар жалқы ұйымдық принциптер бар, оларды оңтайлы жоспарлау қанағаттандыруға тиіс.

Шектеулі фактор принципі

•Мақсаттары жетуді шектейтін факторлар жоспарлау кезінде неғұрлым көп ескерілетін болса, стратегиялық баламаларды таңдау соғұрлым негізделген және айқын болады.

Қабылданған міндеттер принципі.

•Ұтымды жоспарлауды жоспарлық міндеттемелерді орындауға қажетті уақыт ккезеңімен шектелуі керек.

Икемділік принципі.

• Әлдеқайда икемді жоспарлар кезінде шығындар ықтималдығы аз болады. Жоспарларға үлкен икемділік беру жоспарлау кезінде ескерілуі қажет қосымша шығындар талап етіледі.

Навигациялық өзгерістер» принципі.

•«Жоспарлардың басты мәселесі – ұйымның түпкілікті мақсаттарын қамтамасыз ету.

Жоспарлардың тиімділігі принципі.

- Егер жоспарлау үдерісінің өзімен байланысты шығындармен керегі жоқ зардаптарды ескеретін болса, мақсаттарға жетуге көбірек ықпал ететін жоспар әлдеқайда тиімді болып есепеледі.

Жоспарлаудың бастапқылық принципі.

- Барлық басқа қызметтердің орындалуының алдында қисынды түрде жоспарлау (кең мәнінде-стратегиялық ретінде) жүреді.

Жоспарлық болжаулар принципі.

- Бүкіл ұйым масштабында жоспарлау жеке жоспарлық болжаулардың барынша келісілуі кезінде әлдеқайда тиімді болады.

Уақыт бойынша келісу принципі.

•Жоспарлар өндірістік бағдарламалардың уақыт бойынша келісілген желісін жасауға неғұрлым көп бағытталған болса, олар қойылған мақсаттарға қатысты соғұрлым нәтижелі болады.

Құрлым, стратегия және саса принципі.

- Ұйым жоспарларының құрлымы стратегия мен саясат неғұрлым түсінікті болса, соғұрлым тиімді болады.

Жоспарлаудың әртүрлі аспектілері жетекшінің психологиялық қасиеттеріне ықпал етеді. Сонымен қатар жоспарлау қызметінің жүзеге асуына жалпы психологиялық заңдылықтарда ықпал ете отырып, осы қарама-қарсы ықпады жоспарлау үдерісінің психологиялық мазмұны ретінде қарастырылады.